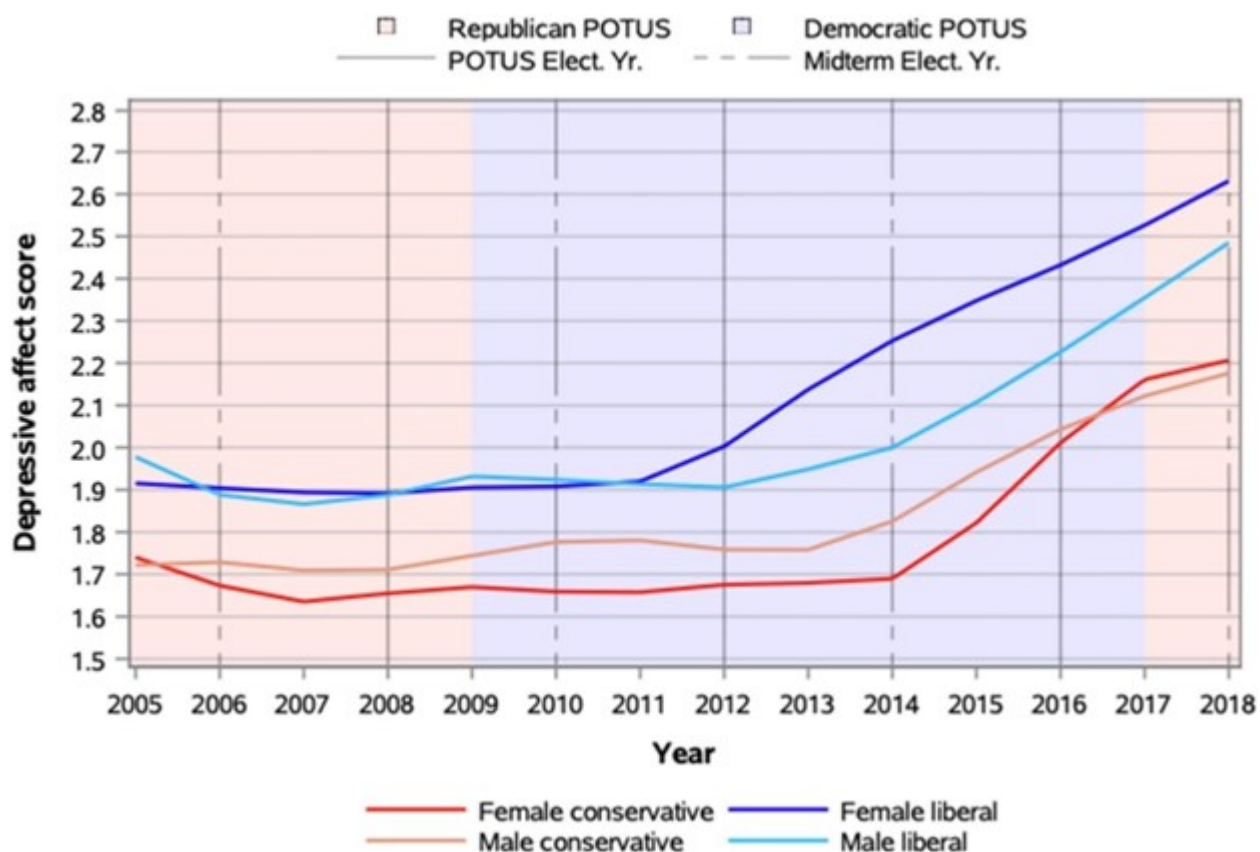

M. A. Gharbi, American Affairs Journal: Proč jsou konzervativci šťastnější a liberálové depresivní, neurotičtí a sebevražední?

- CZ24 News | 25. března 2023

Epidemioložka Catherine Gimbroneová a její spoluautoři v nedávném [článku](#) pro časopis *Social Science & Medicine-Mental Health* zjistili, že mezi liberálními a konzervativními dospívajícími je výrazný rozdíl ve výskytu deprese. Tento rozdíl byl přítomen ve všech letech sledovaných ve studii (2005-18). Výrazně se však zvýšil počínaje rokem 2012, kdy se depresivní afekt jednostranně zvýšil mezi liberály. O tři roky později začali nárůst deprese hlásit i konzervativci – tento nárůst se ale poměrně rychle zmírnil, zatímco nárůst u liberálů pokračoval.

Liberální dívky měly tendenci být výrazně depresivnější než chlapci, zejména po roce 2011. Ale nejde jen o dívky. Liberální chlapci výrazně častěji uváděli deprese než konzervativci obou pohlaví. Autoři také zjistili, že čím vzdělanější byla rodina dospívajícího, tím větší byla pravděpodobnost, že mladí lidé budou trpět depresemi, a tím dramatičtější byl nárůst jejich depresí po roce 2012.

Čím to je, že liberální teenageři mají častěji deprese než konzervativci? Proč může rodinné vzdělání korelovat se zvýšenou depresí liberální mládeže? Proč došlo k prudkému nárůstu deprese (a k nárůstu ideologických rozdílů v depresivních afektech) po roce 2011, což koresponduje s [nástupem „Woke“ hnutí?](#)

Konzervativci jsou šťastnější než liberálové

Rozdíl se jasně projevuje ve všech věkových skupinách a je přítomen, kam až průzkumy sahají.

Například v průzkumu General Social Survey byl prakticky v každém opakování [od roku 1972](#) (kdy byl průzkum GSS zahájen) zaznamenán stálý rozdíl deseti procentních bodů mezi podílem konzervativců a liberálů, kteří uvádějí, že jsou „velmi šťastní“.

Akademický výzkum neustále zjišťuje stejný vzorec. Konzervativci neuvádějí pouze [vyšší míru štěstí](#), ale také [vyšší míru smysluplnosti](#) svého života. A zdá se, že účinky konzervatismu se zvyšují, když jsou konzervativci obklopeni podobnými lidmi, jako jsou oni sami. Sociální psycholožky Olga Stavrová a Maike Luhmannová však v [analýze](#), která zkoumala devadesát zemí v letech 1981 až 2014, zjistily, že „pozitivní souvislost mezi konzervatismem a štěstím se obrací jen výjimečně. Liberálové byli šťastnější než konzervativci pouze v pěti z 92 zemí a nikdy ve Spojených státech“.

Z empirického hlediska není jasné, proč je tento vzorec tak všudypřítomný nejen v současných Spojených státech, ale také historicky a to ve většině sledovaných zemí. Existuje několik významných teorií.

Bůh a vlast

Konzervativci jsou častěji [vlastenci](#) a [věřící](#). Jsou častěji ([šťastně](#)) [ženatí](#) a méně často se [rozvádějí](#). Religiozita zase koreluje s větším subjektivním i objektivním blahobytem ([zde](#), [zde](#), [zde](#)). Stejně tak [patriotismus](#). Stejně tak [manželství](#). Někteří proto tvrdí, že zdánlivý psychologický přínos konzervatismu ve skutečnosti pramení z pocitu hlubšího spojení se svou zemí, rodinou a Bohem.

Rozdíl v duševní pohodě ale není pouze důsledkem toho, že konzervativci jsou více věřící. Zdá se, že je také důsledkem samotného konzervatismu. Konzervativci jsou více v pohodě, i když nechodí do kostela...

Není to přitom tak, že by konzervativci byli šťastnější, protože jsou bohatší. Bohatství v USA stále více koreluje s liberálními politickými názory. To znamená, že ekonomickými „vítězi“ jsou v současné ekonomice stále častěji ti „duševně poražení“. A vezměte si imigranty a menšiny ve Spojených státech – většinou patří k sociálně slabším. Ti jsou přitom ve srovnání s rodilými bělochy častěji [nábožensky a sociálně konzervativní](#). Pravděpodobně ne náhodou je u [přistěhovalců](#) a [rasových](#) či [etnických](#) menšin také výrazně nižší pravděpodobnost, že budou mít diagnostikovanou depresi, než u bělochů.

Konzervatismus má větší vliv na [pohodu seniorů](#) než u mladších lidí. Pomáhá seniorům zachovat si pocit hodnoty, smysluplnosti a sebeúcty, i když už nejsou tak fyzicky vitální, sexuálně přitažliví, duševně akční a ekonomicky produktivní jako kdysi. Stejně tak je vztah mezi konzervatismem a štěstím obzvláště výrazný v zemích, které čelí [ohrožení nebo nepříznivým podmínkám](#).

Zdá se, že konzervatismus a jeho ideologičtí souputníci ([religiozita](#), [vlastenectví](#)) mohou lidem pomáhat pochopit nerovnost a neštěstí, zůstat vůči nim [odolní](#) a [konstruktivně na ně reagovat](#), a to [bez ohledu na to](#), v jak sociální vrstvě se nacházejí.

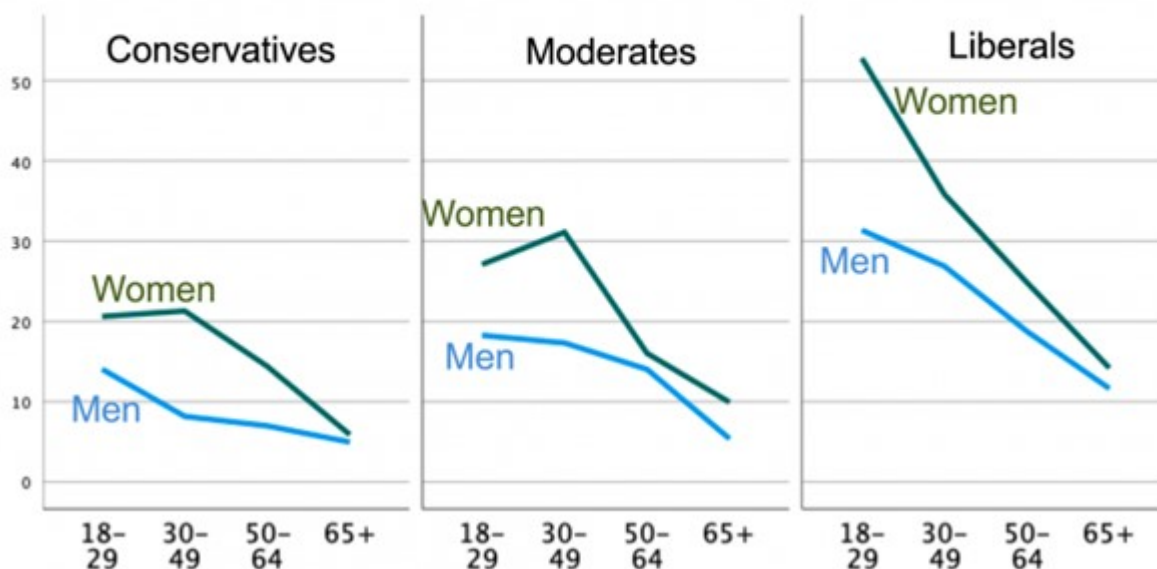
Liberálové u psychiatra

Na druhém konci spektra jsou liberálové, u nichž je [výrazně vyšší pravděpodobnost výskytu nepříznivých psychických a emocionálních stavů](#).

Při šetřeních se soustavně zjišťuje, že lidé, kteří se ztotožňují s liberální ideologií, mají výrazně vyšší pravděpodobnost, že budou trpět [depresemi](#), [úzkostmi](#) a budou se řadit na vysokou příčku neuroticismu ([zde](#), [zde](#)). U liberálů je také [mnohem častěji](#) než u konzervativců diagnostikováno duševní onemocnění nebo porucha. Jak nedávno [ilustroval](#) Jonathan Haidt na datech Pew Research, tyto trendy se projevují napříč pohlavími i věkovými skupinami.

Současní mladí lidé mají větší pravděpodobnost, že jim bude diagnostikována duševní porucha, než starší Američané. Ženy mají větší pravděpodobnost, že jim bude diagnostikováno psychiatrické onemocnění, než muži – a tyto rozdíly jsou mezi pohlavími mnohem větší než dříve (mimořádně, [politické](#) a [ideologické](#) rozdíly mezi muži a ženami se ve stejném období zvětšily). Ve všech věkových skupinách a u obou pohlaví je u liberálů zhruba dvakrát vyšší pravděpodobnost, že jim bude diagnostikována duševní choroba než u konzervativců.

Pew (2020): “Has a doctor or healthcare provider EVER told you that you have a mental health condition?” % saying yes:

Vysvětlení těchto vzorců je ve poněkud obtížné, částečně proto, že sociální výzkumníci se přiklání k liberálům v poměru více než [deset ku jedné](#). Převaha konzervativců v oblasti osobního štěstí je v literatuře široce definována jako [patologická](#) – je zobrazována jako důsledek privilegií, systémového ospravedlňování a nedostatku uvědomění či empatie. Ve vědeckém prostředí, kde je osobní štěstí definováno patologicky, pokud jej prožívají konzervativci, by nás nemělo překvapit, že existuje jen málo prací, které by zkoumaly, jak a do jaké míry může liberalismus přispívat k nevhodným vzorcům chování či k nepříznivému duševnímu stavu.

Můžou za to geny?

Je možné, že genetika a biologie by mohly vysvětlit velkou část pozorovaného vztahu mezi liberální identifikací a duševní nemocí. Koneckonců existují spolehlivé důkazy o tom, že politické, ideologické a morální dispozice jednotlivců mají biologický základ a jsou do značné míry dědičné ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)). Mimořádně, psychické dispozice a poruchy jsou také významně ovlivněny geny a biologii. Je tedy možné, že pozorovaná korelace mezi liberalismem a duševní nemocí je výsledkem nějakého společného souboru biologických nebo genetických faktorů, které některé lidi současně předurčují jak k liberálnímu světonázoru, tak k depresi, úzkosti atd.

Může existovat přímá příčinná souvislost mezi liberalismem a duševní nemocí. Například existují [určité důkazy](#), že děti, které jsou nepříznivě (vzteklé, agresivní, jinak asociální), se v dospělosti [častěji přidávají](#) k levicovým stranám. Jiné studie zjistily, že lidé, kteří v dětství zažili zneužívání, nejistotu a trauma, se v dospělosti mnohem častěji označují za liberály. U těchto skupin obyvatelstva je také obzvláště pravděpodobné, že se v dospělosti přihlásí k duševním chorobám. Je tedy možné, že velká část korelace mezi liberalismem a duševním onemocněním je dána tím, že lidé

s duševními potížemi dávají přednost liberalismu před konzervatismem.

Jiné studie zjistily, že lidé s vysokým skóre charakteristik „temné triády“ (narcismus, psychopatie, machivalismus) mohou obzvláště pravděpodobně tíhnout k určitým směrům ideologie „sociální spravedlnosti“ ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)). Podobně je tomu u mnoha lidí se sklonem k autoritářství ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)).

Zde je třeba něco objasnit. Skutečnost, že mnozí lidé s vysokými rysy temné triády nebo autoritářství tíhnou k určitým levicovým kulturním hnutím (jako k prostředku uplatňování moci nad ostatními a prosazování vlastního postavení a cílů), neznamená ani neimplikuje, že většina lidí, kteří se hlásí k levicovým kulturním názorům, jsou sami narcisté, psychopati, machiavelisté nebo autoritáři. Neznamená to ani, že by temná triáda nebo autoritářské politické asociace byly celkově jednoznačně levicové. Jak ilustrují uvedené odkazy, existují pravicově orientované ideologie a společenská hnutí, které jsou také atraktivní pro osobnosti Temné triády a autoritářské osobnosti. Jenže s krajně pravicovými názory se moc neuplatníte. V rámci současného trhu práce (v USA) spíše uplatníte „kulturně levicové“ názory (a ty poskytují více příležitostí využívat ideologii ve službách vlastního rozvoje nebo uplatňovat vliv v hlavních profesních a kulturních oblastech).

Daň za liberalismus

Kromě toho, že konzervatismus přináší svým stoupencům psychologické výhody, je možné, že některé verze liberální ideologie přinášejí těm, kdo je přijímají, psychické náklady. To znamená, že některé druhy levicových názorů mohou způsobit, že lidé budou častěji trpět depresemi, úzkostí nebo špatným zdravotním stavem, než by tomu bylo v opačném případě.

To by mohlo pomoci vysvětlit rychlý nárůst duševních poruch po roce 2011, kdy krajně levicové myšlenky (Woke, kritická rasová teorie atd.) rychle nabývaly na významu a začaly mít výrazně větší vliv na americké instituce a kulturu.

Mezikulturní studie [ukázaly](#), že liberálnější země a liberálnější regiony v rámci zemí mají tendenci vykazovat vyšší míru duševních poruch. Existuje teorie, že klíčovým faktorem, který tento vzorec ovlivňuje, může být nižší míra sociálních omezení. V kontextech, kde jsou tradiční formy života, tradiční sociální role a sociální struktury podkopány, se akty sebe prezentace, sebeřízení a sebeutváření stávají mnohem náročnějšími a složitějšími. To, jak se zdá, přispívá ke zvýšené úzkosti a depresi.

Výzkumy soustavně [zjišťují](#), že Američané, kteří nejčastěji a nejvíc přispívají na charitu, jsou pravicově orientovaní a věřící. Navzdory těmto rozdílům v chování mají ale liberálové [širší sféru morálního zájmu](#) a mají tendenci pociťovat [vyšší míru empatie](#) (i když je tyto pocity nevedou k tomu, aby za druhé nesli skutečné náklady a rizika stejně jako konzervativci). Liberály obvykle trápí nejen stav jejich vlastního národa a komunity, ale i osud zvířat a přírody, lidí a událostí v jiných zemích, hypotetické a předpokládané budoucí trendy i historické nespravedlnosti. Většinu toho má typický člověk jen málo pod kontrolou nebo to nemůže nijak významně ovlivnit. To může být zdrojem značné deprese nebo úzkosti (nebo „[morální tísně](#)“, abychom si vypůjčili aktuální termín).

Ačkoli liberálové bývají méně emočně stabilní než konzervativci, je u nich také mnohem [pravděpodobnější](#), že budou oceňovat emocionalitu a zabývat se svými emocemi a emocemi druhých. Mají tendenci mnohem ostřeji reagovat na nešťastné události – od [tragédií](#) přes [politické porážky](#) až po [globální katastrofy](#) a další. Nejenže jsou jejich prvotní reakce podstatně dramatictější, ale liberály také negativně ovlivňují po delší dobu.

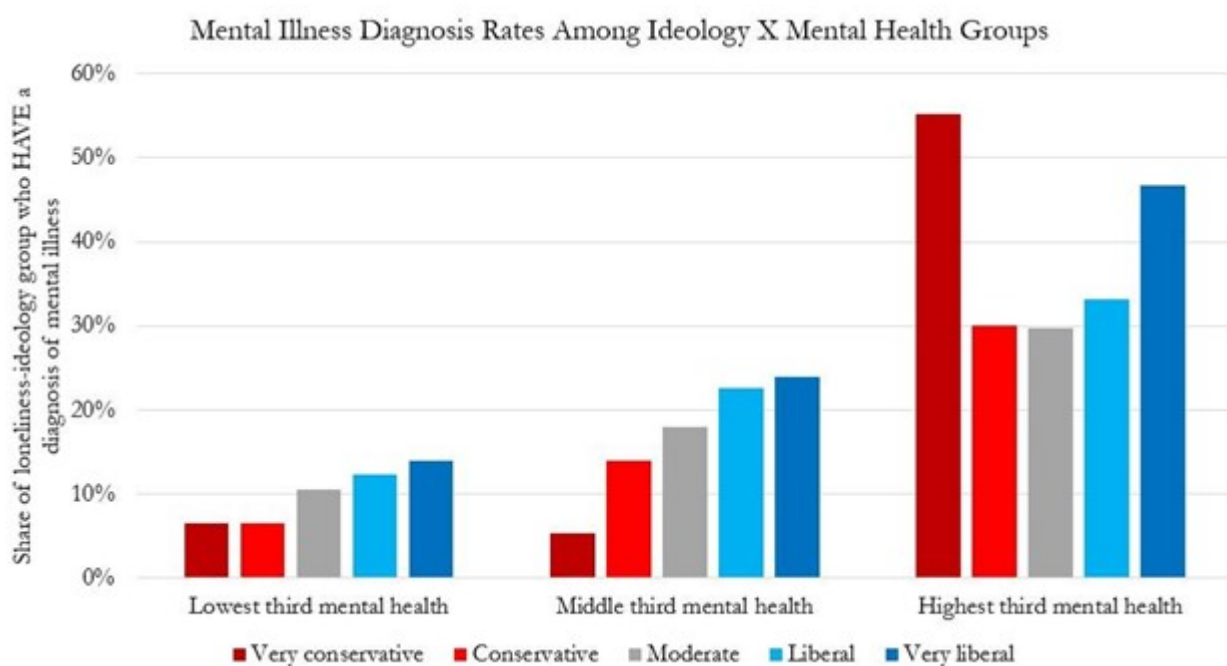
Liberálové navíc v porovnání s konzervativci mnohem častěji nacházejí [smysl svého](#)

[života](#) v politických kauzách nebo aktivismu. Mají tendenci sledovat politiku mnohem pozorněji a více se [účastnit](#) politických akcí. Bylo však prokázáno, že pozorné sledování politiky a pravidelná angažovanost v politice negativně ovlivňuje duševní a fyziologickou pohodu lidí ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)).

Politika může také narušovat sociální vztahy liberálů (které jsou [samy o sobě](#) důležité pro duševní zdraví). Průzkumy trvale zjišťují, že liberálové mají politicky homogennější komunity a sociální sítě. Jsou také mnohem ochotnější vyhýbat se vztahům, přerušovat je nebo omezovat kvůli politickým rozdílům. Tento postoj zaujímají zejména bílé liberální ženy ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)). Stává se také, že ve srovnání s ostatními Američany uvádějí obzvláště vysokou míru úzkosti, deprese a dalších poruch. Nemusí to být náhoda: ochota „zrušit“ rodinu a přátele kvůli politickým nebo ideologickým rozdílům pravděpodobně nepřispívá ke štěstí a pohodě.

Jak být duševně zdravý běloch, když... nenávidíte bělochy

Zde může bystrý čtenář namítnout, že možná hlavním důvodem pozorovaného rozdílu v hlášených duševních onemocněních napříč ideologickými skupinami je to, že konzervativci častěji odmítají nebo stigmatizují duševní onemocnění a možná méně často vyhledávají pomoc, když mají potíže. Ve skutečnosti, jak [ukázal](#) demograf Lyman Stone, se zdá, že konzervativci v nejvyšší třetině hlášených příznaků duševní poruchy ve skutečnosti vyhledávají pomoc častěji než liberálové. Hlavní rozdíl napříč ideologickými skupinami spočívá v tom, že liberálové mnohem častěji vyhledávají diagnózu, i když mají mírné až slabé příznaky špatného duševního zdraví, zatímco ostatní ne.

Důležitou roli v těchto vzorcích může hrát [morální kultura](#) v mnoha levicových kruzích. Sociologové Bradley Campbell a Jason Manning [tvrdí](#), že v mnoha liberálních, bohatých a vysoce vzdělaných prostorech člověk stále častěji získává morální status prostřednictvím spojení s dříve stigmatizovanými identitami – například tím, že se identifikuje jako rasová, etnická nebo náboženská menšina, sexuální menšina nebo jako osoba s mentálním či fyzickým postižením. Duševní problémy mohou být dokonce zpeněžitelným aktivem současného levicového prostoru. Jak nedávno [uvédla](#) jedna influencerka na sociálních sítích: „Naprosto cíleně se snažíme skutečně vydělávat na duševních nemocech, a zejména na duševních nemocech mladých žen. Je to teď velmi dobře prodejné zboží.“

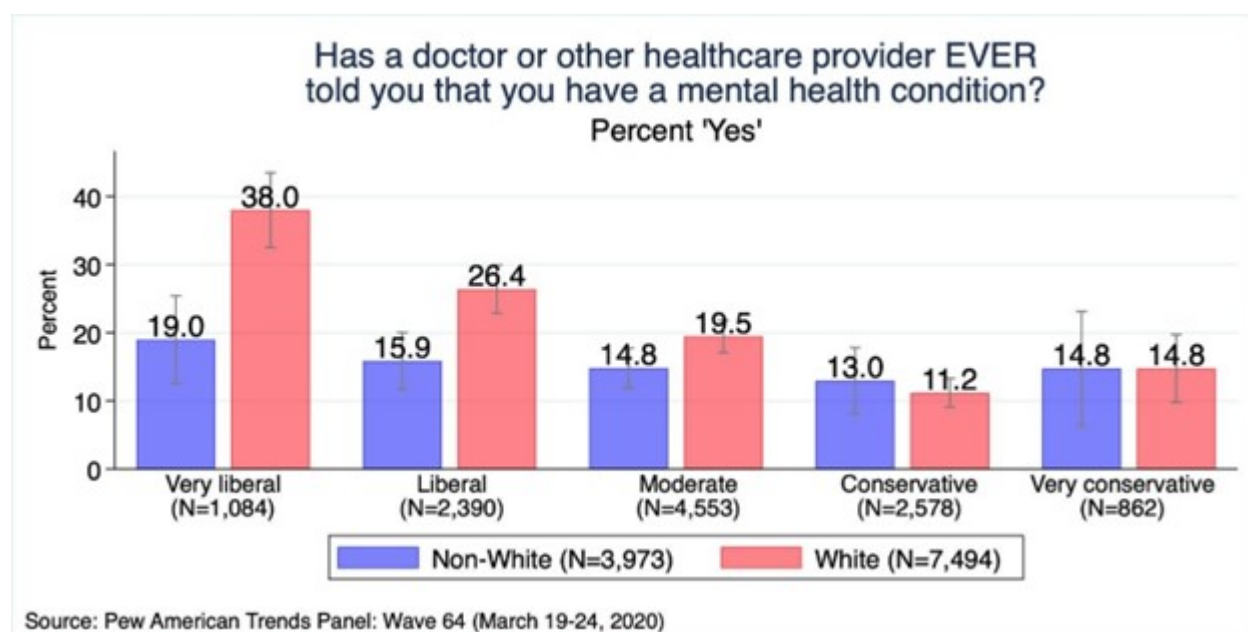
Další úvaha: vysoce vzdělaní a relativně bohatí bílí liberálové jsou Američané, kteří se nejčastěji označují za „feministy“ či „antirasisty“ a zastávají krajně levicové názory na „kulturní“ otázky

([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)). Kořenem těchto názorů je ovšem přesvědčení, že bohatí běloši jsou zdrojem prakticky všech problémů světa. To znamená, že tyto ideologie obviňují právě ty lidi, kteří je s největší pravděpodobností přijímají.

Odrazem této mentality je, že bílí liberálové se dívají na všechny ostatní rasové a etnické podskupiny [vřeleji](#) než na svou vlastní. Neexistuje žádná jiná kombinace ideologie a rasy či etnika, která by vytvářela podobný vzorec. Toto napětí – být součástí skupiny, kterou člověk nenávidí – vytváří u mnoha bílých liberálů silný [disociační tlak](#).

Liberálové, zejména bílí liberálové, jsou také mnohem úzkostnější v interakcích napříč odlišnostmi. Vnímání, úsudky a chování liberálů se dramaticky mění v závislosti na tom, s kým se stýkají nebo na koho se odvolávají. (Je to běloch, nebo černoch? Je to muž, nebo žena? Je to heterosexuál, nebo gay?). Liberálové (a zejména bílí liberálové) mají větší tendenci přehodnocovat své chování a motivy, zabývat se trapnými minulými interakcemi a dělat si starosti s tím, jak je vnímají ostatní. Tento typ přemítání je zase spojen se zvýšenou úzkostí a depresí.

Analýzy politologů [Zacha Goldberga](#) a [Erica Kaufmanna](#) zjistily, že bílí liberálové mnohem častěji než kdokoli jiný uvádějí, že trpí duševní nemocí nebo poruchou. U bělochů, kteří se označují za „velmi liberální“ nebo „liberální“, je téměř dvakrát vyšší pravděpodobnost, že budou tvrdit, že trpí duševní poruchou, než u nebělochů, kteří sdílejí stejnou ideologickou identifikaci.

Ideologická propast v oblasti duševního zdraví se však neprojevuje pouze mezi bělochy. Nebílí liberálové také výrazně častěji uvádějí duševní onemocnění než nebílí umírnění nebo konzervativci jakéhokoli zaměření. A existují důvody k podezření, že některé směry liberální ideologie mohou mít skutečně zhoubné účinky na ženy a barevné.

Za všechno může rasismus. A sexismus!

V mnoha levicových kruzích se vynakládá velké úsilí na to, aby si všichni uvědomili historické i trvající předsudky a diskriminaci. Ženám a menšinám se říká, aby negativní výsledky svého života přičítaly rasismu nebo sexismu. Jsou povzbuzovány k tomu, aby všechny situace interpretovaly tzv. bez příkras (tj. jako projevy rasismu, sexismu, homofobie atd.). Tyto tendence pravděpodobně podkopávají blaho právě těch skupin obyvatelstva, kterým mají pomáhat.

Zvýšené vnímání předsudků a diskriminace je silně [spojeno](#) s duševním utrpením, sociální zátěží a

nepříznivými fyzickými následky. Čím více lidé vnímají, že jsou obklopeni jinými lidmi, kteří vůči nim chovají předsudky nebo nepřátelství, a čím více považují své životní vyhlídky za [rukojmi](#) systému, který je v zásadě nastaven proti nim, tím větší je pravděpodobnost, že budou pociťovat úzkost, deprese, psychogenní a psychosomatické zdravotní problémy nebo se budou chovat asociálně.

A právě liberální ideologie je spojena se zvýšeným vnímáním předsudků a diskriminace. Například liberální ženy se výrazně častěji než ostatní vnímají jako oběti sexuálního obtěžování nebo diskriminace na základě pohlaví. Vysoká úroveň vzdělání tyto tendence ještě zhoršuje ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)).

Je samozřejmě možné, že tyto rozdíly ve vnímání obtěžování a diskriminace vycházejí z objektivních skutečností – například muži v liberálním prostředí mohou být v praxi výrazně misogynnější než muži v jiných kontextech. Zdá se však pravděpodobnější, že ideologický rozdíl ve vnímání sexuálního obtěžování a diskriminace je především výsledkem zvýšené citlivosti liberálních žen, a zejména vysoce vzdělaných liberálních žen, ve srovnání s ostatními Američany.

Stejně tak u rasových a etnických menšin vnímání diskriminace silně koreluje s dosaženým vzděláním (které [samo o sobě](#) silně ovlivňuje ideologický příklon). Američané černé pleti se výrazně častěji považují za oběti předsudků a diskriminace, pokud mají [oni](#) nebo jejich [rodiče](#) vyšší úroveň dosaženého vzdělání. Podobná situace platí i pro [Latinoameričany](#) a [Američany asijského původu](#): vyšší dosažené vzdělání vede ke zvýšenému vnímání diskriminace – [na úkor](#) duševního zdraví.

Pro barevné znamená „vzdělání“ v Americe neustálé obtěžování zprávami o tom, jak jsou utlačováni, vykořisťováni a bezmocní a jak se běloši musí „vzpamatovat“, aby to změnili (ale pravděpodobně to nikdy neudělají).

A i když menšiny úzkostí nebo depresí přímo netrpí, přesto kvůli těmto poruchám pravidelně trpí. Studie zjistily, že problémy spojené s jednáním s bílými liberálními vrstevníky a jejich idiosynkratickými neurózami a dispozicemi mohou být klíčovým zdrojem vyhoření menšin v progresivním prostoru ([zde](#), [zde](#)). V širším měřítku psycholog Jon Haidt a právník Greg Lukianoff tvrdí (např. [zde](#), [zde](#)), že mnohé aspekty liberální ideologie módní mezi vysoce vzdělanými a relativně bohatými Američany fungují v praxi jako forma obrácené kognitivně-behaviorální terapie (CBT).

Jiná cesta

[Kognitivně-behaviorální terapie](#) (CBT) nabádá lidi, aby se vyhýbali nálepkování a černobílému myšlení. Tlačí je k tomu, aby se zdrželi katastrofizování nebo filtrování dobrých věcí při zdůrazňování těch špatných. CBT [nabádá](#) lidi, aby se bránili emočnímu uvažování, unáhleným závěrům, čtení myšlenek a bezcharakternímu přisuzování motivů. Říká lidem, aby si nevytvářeli silné předpoklady o tom, co by měli druzí dělat nebo cítit, nebo jaký by měl být svět. Místo toho jsou pacienti vedeni k tomu, aby se setkávali se světem takovým, jaký je, a aby upřednostňovali skutečné před ideálním. CBT instruuje lidi, aby hledali řešení problémů, místo aby se nepřiměřeně soustředili na to, koho obviňovat (a trestat). Říká pacientům, aby se zaměřili na kontrolu toho, co mohou v přítomnosti, místo aby se zabývali neštěstími z minulosti nebo se obávali budoucnosti. Povzbuzuje lidi, aby sami sebe vnímali jako odolné a schopné, nikoli jako slabé, zranitelné, bezmocné nebo „poškozené“.

Rozdíl v pocitu osobního štěstí mezi liberály a konzervativci je jedním z nejpevnějších vzorců v sociálněvědním výzkumu. Není výsledkem událostí, které se staly v posledních deseti letech, ale sahá až do minulosti, kam až sahají dostupné údaje. Rozdíly se projevují napříč věkem, pohlavím, rasou, náboženstvím a dalšími dimenzemi. Nejsou přítomny pouze ve Spojených státech, ale i ve většině ostatních zkoumaných zemí. V důsledku toho by uspokojivé vysvětlení rozdílů v uváděném blahobytu mezi liberály a konzervativci muselo být zobecněno mimo současnost, mimo izolované

kulturní či geografické kontexty a mimo specifické demografické skupiny. V této eseji jsme prozkoumali některé z nejpravděpodobnějších a nejlépe prozkoumaných příčin pozorovaných vzorců:

Je pravděpodobné, že existují určité genetické a biologické faktory, které současně předurčují lidi jak k duševním nemocem/zdraví, tak k liberalismu/konzervatismu. I bez těchto predispozic konzervatismus pravděpodobně pomáhá stoupencům dávat smysl nepříznivým stavům a konstruktivně na ně reagovat. Tyto účinky jsou nezávislé na religiozitě a patriotismu (které bývají ideovými souputníky konzervatismu), ale jsou jimi posilovány.

Na druhou stranu některé směry současného liberalismu pravděpodobně zhoršují (a dokonce podněcují) úzkost, depresi a další formy nezdravého myšlení. Zvýšená síla a rozšířenost těchto ideologických rámců po roce 2011 mohla přispět k dramatickému a asymetrickému nárůstu duševních potíží mezi liberály v posledním desetiletí.

Lidé, kteří se necítí dobře, mohou být z různých důvodů obzvláště přitahováni liberální politikou oproti konzervatismu, což může pozorované ideologické rozdíly po odečtení dalších faktorů ještě prohlubovat.

Míra pozorovaného rozptylu, kterou jednotlivé teorie vysvětlují, je v současné době empiricky nejasná a velmi sporná. Obecný vzorec je však jasný: konzervativci uvádějí výrazně vyšší míru štěstí, smyslu a spokojenosti ve svém životě ve srovnání s liberály. Zatímco liberálové mnohem častěji vykazují úzkost, depresi a další formy psychického strádání.

AUTOR: Musa al-Gharbi

[ZDROJ](#)

Překlad: Konzervativní Noviny